

Helsingfors/Mariehamn 22.11.2023**Nr 51/23****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
20.9.2023, nr 248/2023.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring av landskapslagen om vidareutnyttjande av information från landskaps- och kommunalförvaltningen, antagen av lagtinget 20.9.2023.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

I den gällande landskapslagen görs kompletteringar föranledda av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/868 om europeisk dataförvaltning och om ändring av förordning (EU) 2018/1724 (nedan dataförvaltningsakten).

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt landskapslagens 2 § tillämpas den på information som är offentlig i enlighet med offentlighetslagen för Åland och med beaktande av vad som föreskrivs om skydd för personuppgifter i dataskyddslagstiftningen. I 2a § intas särskilda bestämmelser om vidareutnyttjande av vissa kategorier av information som inte är offentlig, och i fråga om dem hänvisas det till dataförvaltningsakten. Landskapslagen gäller information som innehas av myndigheter enligt 4 § i offentlighetslagen för Åland. Enligt nämnda paragraf avses med myndigheter landskapets myndigheter förutom Ålands polismyndighet, kommunala myndigheter, till Ålands lagting ansluten förvaltning, landskapets affärsverk, samt övriga juridiska och fysiska personer då de genom landskapslag eller med stöd av landskapslag sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Därigenom gäller landskapslagen lagtingets organisation och uppgifter, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och

inrättningar samt kommunernas förvaltning på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1 och 4 punkterna i självstyrelselagen för Åland.

I landskapslagens förarbeten anges att det huvudsakliga syftet med lagförslaget är att främja vidareutnyttjandet av information från den offentliga sektorn för kommersiella och icke-kommersiella syften. Främjande av näringsverksamhet hör till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen. Till rikets behörighet hör statsmyndigheternas organisation och verksamhet, bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar, upphovsrätt och televäsendet enligt 27 § 3, 8, 10 och 40 punkterna i självstyrelselagen. Beträffande dessa angelägenheter bör på området gällande rikslagstiftning följas. Bestämmelser som utgör riksbehörighet kan intas i landskapslagstiftningen med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen. Det ankommer på landskapet att säkerställa skyddet även av sådana uppgifter som utgör riksbehörighet och vilka innehas av myndigheter som faller inom landskapslagens tillämpningsområde.

I landskapslagens 2a § 3 mom. anges att vid tillämpningen av dataförvaltningsakten är Ålands landskapsregering det i artikel 7 avsedda organet som bistår vid vidareutnyttjande av skyddade data. Med anledning härav konstaterar Ålandsdelegationen att enligt självstyrelselagens 59b § 1 mom. är lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden för Ålands del fördelad mellan landskapet och riket på det sätt som anges i självstyrelselagen när åtgärder vidtas i Finland med anledning av beslut som har fattats inom Europeiska unionen. Då det gäller den interna kompetensfördelningen mellan riket och landskapet är det landskapets sak att se till att gemenskapsrätten genomförs i landskapet till den del en fråga hör till landets behörighet, men enligt självstyrelselagen ankommer på landskapet. Det faller härvid inom landskapets kompetens att utpeka vilka myndigheter som utför de uppgifter som hör till landskapets behörighet. Högsta domstolen har tolkat självstyrelselagens 27 § 4 och 42 punkter så att lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket i de fall där den EU-rättsliga normen riktar sig till medlemsstaten med ett krav på ett konkret handlande i förhållande till unionen och dess organ, som utesluter parallella lösningar. Det är då fråga om uppfyllande av en hela landet gällande förpliktelse i förhållande till utländska makter (HD 28.8.1998). En bestämmelse om detta har intagits i självstyrelselagens 59b § 3 mom., enligt vilken det ankommer på riket att utse förvaltningsmyndigheten i de fall då medlemsstaten enligt gemenskapsrätten får utse endast en förvaltningsmyndighet. Ålandsdelegationen konstaterar att artikel 7 i dataförvaltningsakten förutsätter att varje medlemsstat utser ett eller flera behöriga organ för att bistå de offentliga myndigheter som beviljar eller vägrar tillgång för vidareutnyttjande för de kategorier av skyddade data som avses i dataförvaltningsaktens 3.1. artikel. Eftersom flera nationella organ

kan utses enligt dataförvaltningsakten och området gäller rådgivning för att tillgängliggöra data som omfattas av offentlighetslagen för Åland och som innehas av landskapets och kommunala myndigheter, hör utnämmandet av det behöriga organet för Ålands del till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Enligt självstyrelselagens 27 § 23 punkt utgör rättskipning riksbehörighet med undantag av vad som stadgas i 18 § 25 punkten. I enlighet härmed har i landskapslagens 2a § 2 mom. intagits en hänvisning till självstyrelselagens 25 § gällande ändringssökande genom besvär.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare